

Kaukasische dwerggrondel: klein van stuk, maar niet te onderschatten

Annika van Dam, Sportvisserij Nederland

De Kaukasische dwerggrondel (*Knipowitschia caucasica*) is in 2020 voor het eerst aangetroffen in Nederland en heeft zich sindsdien snel verder door het land verspreid. Een overzicht van de actuele stand van zaken.

Herkomst

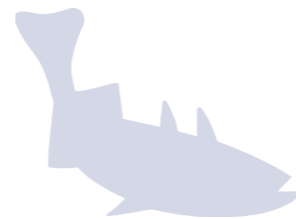
De Kaukasische dwerggrondel is in 2019 voor het eerst aangetroffen in de Rijn in Duitsland, waarna deze in 2020 voor het eerst in Nederland is gevonden. Deze grondelsoort komt oorspronkelijk voor in het Ponto-Kaspische gebied rondom de Zwarte Zee. Mogelijk heeft deze dwerggrondel zich verspreid via het Main-Donaukanaal; het kanaal dat een verbinding vormt tussen de stroomgebieden van de Rijn en Donau. Daarnaast kan de dwerggrondel meegelift zijn met ballastwater, dat gebruikt wordt om schepen stabiliteit te geven.

Herkenning

De Kaukasische dwerggrondel is een kleine grondelsoort uit de familie van de grondels (Gobiidae). Ze zijn te herkennen aan de stompe kop, een zeer korte neus, schubloze hals en ogen die hoog in de kop zijn geplaatst. De buikvinnen zijn aaneengegroeid tot een zuigschijf die gebruikt wordt om zich vast te hechten aan de ondergrond. In de paaitijd hebben vrouwtjes een heldergele buik. Mannetjes hebben op de flanken vier tot acht donkere banden. Buiten de paaitijd hebben zowel de vrouwtjes als mannetjes donkere, onregelmatig verspreide vlekjes op de flanken. Zowel mannetjes als vrouwtjes worden niet groter dan vijf centimeter.

Voortplanting en leefomgeving

Vanaf het tweede levensjaar is de Kaukasische dwerggrondel paairijp (vanaf een lengte van 2 cm). De vrouwtjes zetten meerdere keren per jaar eitjes af. Dat doen ze bij voorkeur op hard substraat zoals stenen en schelpen. De mannetjes bewaken de eitjes totdat deze uitkomen. De uitgekomen larven verspreiden zich stroomafwaarts naar voedselrijke gebieden met voldoende schuilgelegenheid. De Kaukasische dwerggrondel kan in zowel zoet, brak als zout water leven. Ze leven bij voorkeur in ondiep water, op stenige bodems of op zand.

Kaukasische dwerggrondel. (Foto: Jelger Herder, RAVON)

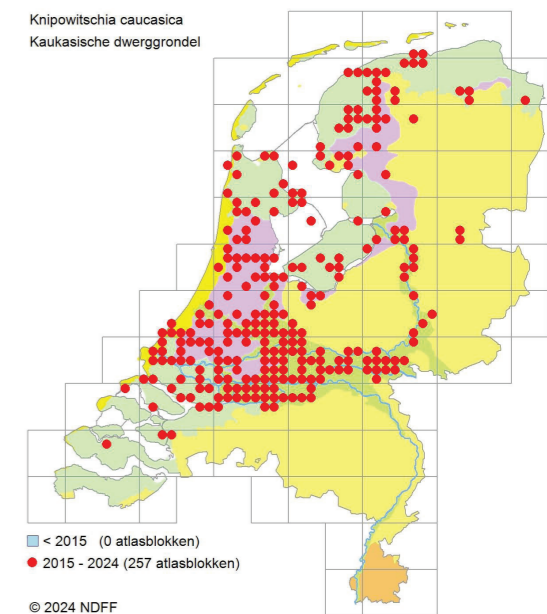
Kaukasische dwerggrondel. (Foto: Jelger Herder, RAVON)

Waarnemingen

Sinds de eerste Nederlandse vondst in 2020 is de verspreiding van deze grondelsoort snel gegaan. Sindsdien is Sportvisserij Nederland deze exoot op diverse plaatsen tegengekomen. Zo werd ze aangetroffen bij vismonitoring op de Marker Wadden (2021 en 2022). Bij visserijkundige onderzoeken in stadswateren en plassen zijn veel Kaukasische dwerggrondels gevangen in veen- en kleigebieden (februari/maart 2023 en november 2023 - maart 2024). Tijdens deze visserijkundige onderzoeken zijn ze niet op de hogere zandgronden gevangen. In het voorjaar van 2024 is de soort ook aangetroffen in de Waal, tijdens ankerkuilvisserij voor het project 'De Rijn Verbindt'.

Deze waarnemingen passen in het beeld van Verspreidingsatlas.nl (Nationale Databank Flora en Fauna). Opvallend is dat naast deze snelle verspreiding door het hele land, deze veelzijdige dwerggrondel wordt gevangen in diverse typen wateren. Zowel in grote rivieren zoals de Waal, als in kleinere en afgesloten wateren zoals stadswateren en plassen, onder heel uiteenlopende waterkwaliteiten. Dit past wel bij de korte voortplantingscyclus en brede tolerantie voor zoutgehalten.

De invloed van deze exoot op inheemse soorten en ecosystemen is nog niet helder. Het is in ieder geval duidelijk dat deze dwerggrondel zich in rap tempo wijd verspreid heeft in Nederland. Vang je er eentje? Geef dan je waarneming door op www.waarneming.nl.

Verspreiding van de Kaukasische dwerggrondel in Nederland. Bodemtypen: paars = veen, groen = klei, geel = zand, oranje = löss. (Bron: Verspreidingsatlas.nl (NDFP))

Verder lezen

Zie voor meer informatie het Nederlands Soortenregister: [klik hier](http://www.waarneming.nl)

